

Riksdagens protokoll

2010/11:16

Onsdagen den 17 november

Kl. 09.00 – 10.01

16.00 – 16.03

Protokoll
2010/11:16

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 11 november.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Edward Riedl* (M) avsat sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet och att *Mats Gerdau* (M) avsat sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott och EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 21 till 22 i finansutskottet
från 20 till 21 i justitieutskottet
från 18 till 19 i civilutskottet
från 24 till 25 i utrikesutskottet
från 21 till 22 i försvarsutskottet
från 23 till 24 i socialutskottet
från 20 till 22 i kulturutskottet
från 22 till 24 i utbildningsutskottet
från 20 till 21 i trafikutskottet
från 22 till 24 i näringsutskottet
från 32 till 38 i EU-nämnden

Kammaren medgav dessa utökningar.

4 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och EU-nämnden

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott och EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet
Hans Rothenberg (M)

suppleant i justitieutskottet
Anton Abele (M)

suppleant i civilutskottet
Margareta B Kjellin (M)

suppleant i utrikesutskottet
Cristina Husmark Pehrsson (M)

suppleant i försvarsutskottet
Åsa Ågren Wikström (M)

suppleant i socialutskottet
Susanna Haby (M)

suppleanter i kulturutskottet
Marietta de Pourbaix-Lundin (M)
Olof Lavesson (M)

suppleant i utbildningsutskottet
Patrick Reslow (M)

suppleant i trafikutskottet
Jonas Jacobsson (M)

suppleanter i näringsutskottet
Lena Asplund (M)
Sten Bergheden (M)

suppleanter i EU-nämnden
Margareta Cederfelt (M)
Anti Avsan (M)
Malin Löfsjögård (M)
Mikael Cederbratt (M)
Bengt-Anders Johansson (M)
Ulf Holm (MP)

5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Prot. 2010/11:16
17 november

Förste vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Edward Riedl som ledamot i trafikutskottet, Cecilia Magnusson som suppleant i trafikutskottet och Jan Ericson som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Förste vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Fredrik Malm som suppleant i utbildningsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i trafikutskottet
Edward Riedl (M)

suppleant i utbildningsutskottet
Fredrik Malm (FP)

suppleant i trafikutskottet
Cecilia Magnusson (M)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Jan Ericson (M)

6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2010/11:22

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:22 Nedläggningen av Statens räddningsverk och statens ansvar för miljösanering i Rosersberg av Björn von Sydow (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet vid de svarstillfällen som finns före den 3 december 2010 befinner sig på resa.

Stockholm den 10 november 2010

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (M)

Enligt uppdrag

Nils Cederstierna

Expeditionschef

7 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2010/11:7 från tisdagen den 16 november från justitieutskottet och
prot. 2010/11:9 från tisdagen den 16 november från finansutskottet.

8 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM22 Nytt förslag om ändringar i Eurodacförordningen
KOM(2010)555 till socialförsäkringsutskottet

2010/11:FPM23 Tillfälliga tullåttnader för Pakistan *KOM(2010)552* till
näringsutskottet

2010/11:FPM24 Finansiering av integrerad havspolitik *KOM(2010)494*
till trafikutskottet

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:34 till socialutskottet

EU-dokument

KOM(2010)389 till trafikutskottet

KOM(2010)579 till finansutskottet

KOM(2010)629 till utrikesutskottet

KOM(2010)662 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 januari 2011*.

*Grönbok med sikte på
tillräckliga, långsiktigt
bärkraftiga och trygga
pensionssystem i EU*

10 § Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets utlåtande 2010/11:SfU5
Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga
pensionssystem i EU (*KOM(2010)365*).

Anf. 1 KURT KVARNSTRÖM (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera pensionsfrågorna med anledning av att EU har presenterat en grönbok om pensionssystemen i Europa. Jag yrkar bifall till utskottets förslag som det råder fullständig enighet om.

I utlåtandet markerar utskottet tydligt att pensionsfrågan är en nationell fråga som inte hör till EU:s kompetens. Det är ett viktigt ställningstagande.

Det kan dock vara av vikt att vi jämför pensionssystemen mellan länderna för att se möjligheter till utveckling på olika sätt. Ett informationsutbyte är alltså viktigt.

Sverige har ett avgiftsbaserat pensionssystem, och allt fler länder i Europa väljer denna modell. Det är i grunden ett bra pensionssystem, men troligen behövs det en del justeringar med anledning av den demografiska utveckling vi ser framför oss. Ingen kunde förutse att vi vart tionde år i snitt blir ett år äldre i vårt land. Det gäller även i andra länder.

Fru talman! Jag går nu över till att diskutera vårt pensionssystem. Vi kan konstatera efter fyra år med en moderatledd regering att vi börjar se effekter av denna politik även i vårt pensionssystem. Jag ska peka på några saker som jag ser som en följd av den förda politiken och hur det påverkar vårt pensionssystem.

Den första och kanske mest påtagliga effekten är balanseringen i pensionssystemet, den så kallade bromsen. För andra året i rad är det på väg att bli en balansering av pensionssystemet.

En annan viktig fråga är arbetslöshetsfrågan. Vi har en situation i Sverige med massarbetslöshet. Regeringen bedömer att arbetslösheten kommer att fortsätta vara hög. Det här är kanske det enskilt största hotet mot våra pensioner. Det innebär en kraftig inkomstförsvagning i pensionssystemet, vilket är ett hot mot långsiktigheten och hållbarheten i pensionssystemet.

Särskilt allvarlig är ungdomarnas arbetslöshetsituation. De kommer in på arbetsmarknaden sent och börjar därför sent att tjäna in till sin pension. Arbetslösheten leder också till att många helt går miste om sin avtalspension. Det kommer vi att se följderna av på längre sikt.

Ett annat område som påverkar pensionerna är förändringarna i sjukförsäkringssystemet. Den kraftiga åtstramningen är tydlig. Jag har mött många deltidsarbetande som nekas sjukpenning eller sjukersättning efter bedömning som Försäkringskassan gjort utifrån de nya reglerna. Med de regler som satts i sjön tvingas personer ut i arbetslöshet för att om möjligt få ett heltidsarbete. Många av dem som är över 61 år ser en lösning i att i kombination med ett deltidsjobb börja ta ut sin ålderspension i förtid. Det är ingen bra utveckling utan en utveckling som definitivt påverkar situationen i pensionssystemet.

Jag möter framför allt många kvinnor som utifrån hushållets samlade ekonomi bedömer att de kan gå denna väg i stället för att gå ut i öppen arbetslöshet. Det är alltså främst kvinnor som på detta sätt väljer ålderspension i förtid när de inte har rätt till fortsatt sjukersättning eller sjukpenning. Det påverkar naturligtvis deras pension resten av livet. Att människor inte finns kvar i arbete påverkar också pensionssystemet genom minskade inkomster in i systemet.

Ett annat område som är tydligt i den konjunktur vi har haft är avtalspensioneringarna. I stålindustrin har man ensidigt från arbetsgivarna valt att erbjuda sina äldre anställda en avtalspensionslösning där man använder förtida uttag av ålderspensionen som finansiering. Många av de äldre har sett sig tvingade att anta det erbjudandet och lämna sin anställning. Det innebär naturligtvis att de får lägre pension under resten av livet.

*Grönbok med sikte på
tillräckliga, långsiktigt
bärkraftiga och trygga
pensionssystem i EU*

Men det innebär också ett ingrepp när det gäller inkomsterna till pensionssystemet när de här människorna slutar jobba. Det bidrar till en sänkt inkomst i pensionssystemet.

Det är några saker som har effekt i det korta perspektivet men också i det lite längre perspektivet. Det försvagar pensionssystemet på inkomstsidan. Det som nu händer med vårt pensionssystem pekar på att inkomsterna i pensionerna är för svaga. Det behövs åtgärder för att på inkomstsidan förstärka ekonomin i pensionssystemet.

En annan tydlig utveckling som EU pekar på i grönboken är beskattningen av pensionerna. De flesta länder i Europa har lägre beskattning av pensionerna, tvärt emot vad vi har i Sverige.

Jag har tre frågor till mina meddebattörer.

Har de borgerliga meddebattörerna någon uppfattning om när vi kan få en balans i vårt pensionssystem så att vi slipper fortsatt sänkta pensioner?

Har en höjd pensionsålder någon effekt inom rimlig tid?

Varför är det inte möjligt att följa den överenskommelse vi har och beskatta pensioner och löner lika?

(Applåder)

Anf. 2 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till socialförsäkringsutskottets förslag.

Det här utlåtandet handlar om en mycket viktig fråga för Europas stater, nämligen att många länder fortfarande har undermåliga pensionssystem som inte kommer att hålla för ökade demografiska påfrestningar. Det kommer dessutom att i högsta grad påverka den ekonomiska stabiliteten för enskilda stater och för Europasamarbetet i stort. Därför har kommissionen skickat ut en grönbok i avsikt att få långsiktiga förändringar för att säkerställa att staterna har tillräckliga, bärkraftiga och trygga pensionssystem. I denna grönbok ställs ett antal mycket relevanta frågor som man vill ha svar på.

Socialförsäkringsutskottets förslag till riksdagen, som vi debatterar i dag, att anta som sitt eget utlåtande kan sammanfattas med följande meningar:

Kommissionens analys av konsekvenserna för pensionssystemen av den ekonomiska och finansiella krisen av den demografiska utvecklingen utgör ett värdefullt bidrag i syfte att inleda en europeisk debatt om framtidens pensioner. Precis som föregående talare tycker utskottet att det helt och hållet är respektive medlemsstats ansvar att utforma och bestämma innehållet i det egna pensionssystemet. Det anser man inte minst eftersom Sverige redan har gjort sin läxa och på 1990-talet gjort om sitt pensionssystem – det är det som gäller i dag – så att det håller för påfrestningar som vi kan råka ut för framöver. Denna överenskommelse står en stor majoritet i riksdagen bakom.

Däremot förordar vi den så kallade öppna samordningsmetoden för att få ett instrument för ett kunskapsutbyte mellan staterna i syfte att stödja medlemsländerna i förändringsprocessen och få till stånd ett uthålligt och stabilt pensionssystem.

Fru talman! Det är viktigt att framhålla att ju fler som arbetar i ett samhälle och ju fler skattekonor vi får ihop till våra gemensamma åtaganden desto mer ökar pensionerna. Dagens arbetstagare betalar dagens

pensionärer och framtidens arbetstagare betalar framtidens pensionärer. Det är så systemet är konstruerat i de flesta länder, även Sverige.

Sverige har tagit sig igenom den ekonomiska krisen på ett mycket bra sätt. Det är de flesta överens om. Det påverkar också vårt pensions-system. Men tänk om vi hade varit så utsatta som vissa andra EU-länder. Då hade vi befunnit oss i en helt annan situation.

I senaste numret av Riksdag & Departement finns en artikel som säger att framtidens pensioner kan bli ganska låga. Man tar som exempel en grupp som i dag är 28 år och som kommer att få ganska dålig pension när de går i pension omkring år 2050. Man har lagt in vissa jämförelser, nämligen att man är 65 år, har samma skattesystem och att man inte har någon tjänstepension. Vad man stoppar in i ena änden har betydelse för vad som kommer ut i andra änden. Pensionsgruppen och det nya pensionsystemet sattes i sjön för att man skulle få ett uthålligt och stabilt system för att klara framtiden. Det betyder också att pensionerna, helt riktigt, sjönk från 60–65 procent och för de flesta kommer att hamna på 50–55 procent, plus tjänstepension. Det kommer att bli sämre för dem som inte har tjänstepension.

Riksdag & Departement tar i sin artikel upp vissa länder som föredömen. Man nämner Grekland. Man nämner vissa andra länder som ger mer än hundra procentig täckning när man går i pension genom att skatterna sänks. Det är därför vi står här i dag, fru talman. Kommissionen och EU konstaterar att det är hög tid för de länderna att göra om sina system, annars kommer allt att krascha.

(Applåder)

Anf. 3 KURT KVARNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag fick ingen signal om vilken utveckling du ser för vårt pensionssystem utifrån de frågor jag ställde, Lars-Arne Staxäng. Jag hade förväntat mig det. EU:s upplägg är ju att det ska föranleda en debatt om våra egna pensionssystem och att vi för den diskussionen. Jag ställde tre frågor.

Den första tycker jag är allra viktigast. Arbetslöshetssituationen i vårt land är ju bekymmersam. Jag kallar det för massarbetslöshet. I sin budgetproposition säger ju också regeringen att det fortsatt kommer att bli hög arbetslöshet. Jag är inte alls tillfreds med utvecklingen på pensionerna utifrån den situation vi har. Inkomsterna är för låga. Nästa år har pensionerna sänkts med 7 ½ procent. Min syn på det är att det behövs en förstärkning på inkomstsidan för att klara svängningarna. Vi konstaterar att pensionssystemet inte är hållbart i tider med hög arbetslöshet. Det vill jag gärna ha en kommentar till.

När det gäller det förslag som ni har lagt hade jag förväntat mig att få svar på när man bedömer att en höjd pensionsålder ger någon effekt i vårt pensionssystem med den utveckling vi har.

Jag är naturligtvis också intresserad av hur Moderaterna ser på skattefrågan framöver för pensionärerna. Det är en central fråga som jag hade förväntat mig att få en kommentar till. Det kanske jag får nu i repliken.

Anf. 4 LARS-ARNE STAXÄNG (M) replik:

Fru talman! Tack för frågorna. Jag börjar med den sista, skattefrågan. Fram till årsskiftet har alliansregeringen sänkt skatten för pensionärer tre gånger.

Vi sänkte skatten den 1 januari 2009, vi sänkte den i år, 2010, och vi kommer att sänka den 2011.

När ni hade regeringsmakten, under den gamla perioden, sänktes den inte någon gång av olika anledningar.

Jag vet att man i dag klagat över den höga skatten. Men den är inte högre än under 2006 eller tidigare. Man kan säga att man har den socialdemokratiska skatten. Den ligger som bas, och nu har vi sänkt skatten. Eftersom vi har en så pass bra ekonomi – en av de bästa ekonomierna i Västeuropa efter finanskrisen – har vi också råd att sänka skatten för pensionärer. Det är jag mycket glad för. Det kommer därför inte att bli någon sänkning av pensionerna, vilket annars skulle ha slagit igenom den 1 januari. Detta är viktigt att säga.

När det gäller balansen, som Kurt Kvarnströms fråga gällde, kommer det enligt de experter som vi har att bli en påfrestning på systemet fram till 2033–2035. Vi kommer att ha en stor 40-talsgeneration som kommer att påverka systemet. Men detta pensionssystem kommer att klara detta, inte minst på grund av vårt buffertfondersystem, alltså de gamla AP-fonderna som ska användas till detta. Då kommer det att vända igen. Det är så man räknar.

Men sedan är det ingen som kan veta vad som händer i framtiden. Om vi skulle få en stor världslågkonjunktur, om USA skulle gå på dippen eftersom man har mycket stora budgetunderskott och om vi får en ny lågkonjunktur kommer det att påverka även Sverige, inte minst på grund av att vårt handelsutbyte med resten av världen påverkar vårt ekonomiska system totalt sett.

Anf. 5 KURT KVARNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att rätta Lars-Arne Staxäng. Den konstruktion som vi valde efter 90-talskrisen var att höja grundavdraget för pensionärerna. Det fungerar på samma sätt som en skattesänkning. På den punkten tycker jag att Moderaterna borde ha rättat sig i de debatter som vi har haft när det gäller denna fråga. Detta har nämligen samma effekt i plånboken för människor. Det har samma effekt som det som ni nu använder. Men skattesystemet ändrade vi inte på, utan vi gjorde en justering när det gällde grundavdraget. Det som sades var alltså fel.

Men min fråga när det gäller beskattning av pensioner kvarstår. När bedömer ni att det är möjligt att beskatta pensioner på samma sätt som löner? Det är för mig en rättvisefråga att man beskattar lön och pension på samma sätt.

Den andra frågan som jag har ställt gäller det förslag om en höjning av pensionsåldern som ni har i er budget. När bedömer ni att det över huvud taget har någon effekt i vårt pensionssystem att höja pensionsåldern?

För mig är det en rätt så viktig fråga att se vad som händer när det gäller pensionssystemen totalt sett. Då gäller det att också se över avtalspensionerna. För mig är det helt otillfredsställande att man slutar att pensionera människor på arbetsmarknaden vid 65 års ålder. Innan man

för en fortsatt diskussion om en höjning av pensionsåldern tycker jag att man bör ta en ordentlig diskussion med arbetsmarknadens parter om på vilket sätt som de övriga pensionslösningarna i samhället fungera för människor. Det är inte tillfredsställande att de upphör vid 65 års ålder för de allra flesta. Jag tycker att det är viktigt ur försäkringssynpunkt och rättvisesynpunkt att man ser över den frågan också innan man ensidigt för diskussionen om att höja pensionsåldern. Men min fråga är: När kan man se någon effekt av en sådan åtgärd?

Anf. 6 LARS-ARNE STAXÄNG (M) replik:

Fru talman! Om man använder grundavdraget eller gör direkta skattesänkningar har ingen betydelse för den enskilde, utan det gäller att få ett system där alla, hela skalan, inte bara garantipensionärerna utan även de som ligger strax över, får del av grundavdraget för att det ska bli rättvist och för att alla grupper ska få samma minskning.

När vi sedan kommer in på din nästa fråga, Kurt Kvarnström, om höjningen av pensionsåldern, vet du också att medelåldern har höjts fem år sedan 1930-talet och beräknas höjas sex sju år till fram till 2060. Om vi inte skulle ta hänsyn till det utan ligga kvar på 65 år, eller 67 år som infördes 1913, skulle hela systemet gå fel, och det skulle inte fungera.

En av fördelarna i det nya pensionssystemet är att man faktiskt tar hänsyn till detta i varje årsgrupp. Allteftersom befolkningen blir äldre har man ett större delningstal, och varje årsgrupp får så att säga dela på medelåldern. Det gör att det blir ett uthålligt pensionssystem.

Men det väsentliga om vi kan höja pensionsåldern till 67, 68 eller 69 är att vi får en flexibilitet, så att de grupper i samhället som kanske har haft tunga arbeten och måste gå i pension tidigare också får en pension som de kan leva på. Det är viktigt att vi får denna flexibilitet. Det är också viktigt att tala om att om vi inte får tillräckligt många människor i arbete och får samhället i övrigt att fungera, då får vi inte heller några pengar till pensioner.

Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Pensioner är en viktig del av välfärden, att människor ska ha en rimlig ekonomi även efter ett långt arbetsliv när arbetsförmågan har avtagit.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt att individen själv har stor frihet och flexibilitet att välja när man ska gå i pension. För en individ kanske det passar vid 60, och för en annan kanske det känns mer naturligt att gå vid 70.

EU-kommissionen presenterade redan den 7 juli 2010 en grönbok om pensioner som är det som vi i dag diskuterar. Man pekar på tre centrala egenskaper för ett pensionssystem som tar ansvar för såväl pensioner som samhället i stort. Det är att det ska ge tillräckliga pensioner, vara finansiellt hållbart och inte skjuta en skuld på framtiden och stimulera till arbete under hela livscykeln.

I grönboken poängteras helheten av främst den första och andra punkten, där behovet av ett längre arbetsliv framhålls. Men i grönboken saknas diskussionen om hur pengarna i pensionsavsättningarna placeras, alltså hur pengarna används i samhället och vilken samhällsutveckling som det ger och hur det påverkar arbetsutbudet i stort. Det handlar också

om en arbetsmiljö. Men det handlar även om hur vi ska ha ett långsiktigt hållbart samhälle ekologiskt – hur vi använder pengarna på ett klokt sätt. Ska det verkligen vara långsiktigt hållbart krävs det också att pensionsystemets pengar används på ett sådant sätt att de bidrar till ett ekologiskt hållbart samhälle, ett socialt hållbart samhälle och ett ekonomiskt hållbart samhälle. Det räcker inte att bara fokusera på det kortsiktiga ekonomiska perspektivet. Där kan också Sverige bli mycket bättre, till exempel genom att se till att pensionspengar inte investeras i vapen eller i miljöförstörande verksamhet.

Samtidigt som vi behandlar detta ärende i dag är en annan rapport om pensioner uppe till diskussion bland medlemsstaternas finansministrar. I den rapporten sägs att pensionerna i Sverige är på väg att bli de näst sämsta i EU. Sverige får visserligen beröm för den väl förberedda och innovativa pensionsreformen, som man säger. Men samtidigt varnar man i rapporten för att de automatiska justeringarna kommer att krympa pensionerna och leda till krav på kompensation.

I EU-kommissionens rapport från kommittén för ekonomisk politik och kommittén för socialt skydd har man alltså gått igenom de 27 medlemsländernas pensionssystem. Man har tittat på hur hållbara systemen är och hur mycket en genomsnittlig anställd får i pension i förhållande till arbetsinkomsten.

Visst kan det vara intressant att jämföra pensioner mellan olika länder. Men pensioner är ett nationellt ansvar som EU inte ska ta över. Vissa formuleringar i grönboken tyder på att EU skulle vilja ha en förstärkning av EU-nivån vad gäller pensionsfrågorna. Det är något som Miljöpartiet bestämt avvisar. Det är olika förutsättningar i olika länder, och pensioner är därför en nationell angelägenhet. För att bestämma vad som är en tillräcklig pension behöver hänsyn tas till en mängd nationella faktorer. Det är i grunden en värderingsfråga och beroende av hur samhället ser ut, vilka andra inkomster som den enskilde har, hur skattesystemet ser ut och vilka förmåner och subventioner som finns i övrigt. Det är den sammanlagda situationen som är avgörande för när en pension kan anses tillräcklig, och det avgörs av nationella förhållanden.

Varje land måste ha rätt att utforma sitt pensionssystem. Det är vi eniga om i dagens utlåtande, vilket är bra. Men det finns problem även i Sveriges pensionssystem. Kurt Kvarnström pekade tidigare här i debatten på några av de problem som vi har. Miljöpartiet har här i riksdagen motionerat om att göra en bred översyn av pensionsreformen nu tio år efter att pensionssystemet infördes. Blev det som vi hade tänkt oss? Ges de långsiktiga hållbara effekter som vi hade önskat? Det är inte alldeles säkert.

Jag har gått tillbaka och kollat i riksdagens protokoll hur debatten var 1999 när det här systemet skulle införas. Tanken och debatten handlade då om att ”den där bromsen” aldrig skulle komma att inträffa. Nu vet vi att det inte blev så som man då tänkte.

Det finns, som sagt, problem med pensionssystemet. Men man måste se det i dess helhet. Det borde kunna diskuteras även i Sverige. Det är bra att EU har gjort denna grönbok eftersom vi därmed får upp den här debatten. Men det räcker inte att säga att den pensionsreform vi gjorde 1999 är så bra att vi nu har ett långsiktigt hållbart system. Så enkelt är det inte.

Jag har två frågor till mina utskottskolleger från regeringspartierna.

Min första fråga är om ni är beredda att göra en bred översyn för att belysa om systemet blev som det var tänkt och vilka justeringar som framgent behöver göras.

Min andra fråga handlar om beskattningen av pension. Kurt Kvarnström ställde frågor om att beskatta pension och lön lika, men det kom inget svar. Jag delar uppfattningen att det ska vara lika skatt på pension och lön. Miljöpartiet tycker inte att pension ska beskattas högre än lön så som de borgerliga ju har infört. Man säger att man har sänkt skatten för pensionärer. Ja, det har man gjort. Men man har sänkt skatten för löntagare ännu mer så klyftan består. Det är den principiella frågan om beskattning av lön och pension lika som vi vill ha ett svar på.

Anf. 8 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Vi vet alla att det är väldigt viktigt med ett pensionsystem som man kan lita på, ett system som människor kan lita på håller ekonomiskt i både bra och dåliga tider. Det är naturligtvis detta som den här diskussionen handlar om.

I Sverige har vi sedan mitten av 1990-talet ett nytt pensionssystem – en bred överenskommelse mellan de borgerliga partierna och Socialdemokraterna. Om det systemet kan vi konstatera att det hittills verkat vara långsiktigt hållbart och pålitligt. Det ligger utanför statsbudgeten, vilket är en viktig poäng. Risker för plötsliga och ogenomtänkta beslut är mindre. Balanssystem finns inbyggda så att förhållandet mellan tillgångar och skulder är hållbart.

Vårt svenska pensionssystem har uppmärksammats i andra länder som i dag har stora problem med att på sikt klara av sina pensioner. I den så kallade grönboken från EU-kommissionen som vi i dag här diskuterar förs allmänna och viktiga resonemang om hur vi säkrar pensionerna i Europa i framtiden. Sådana saker konstateras som vi alla känner till men som det är viktigt att analysera, till exempel att den demografiska utvecklingen är en utmaning. Det handlar också om detta med många äldre människor och få yngre arbetsföra i Europa.

Man talar även om hur EU vill starta en diskussion om hur EU kan stödja medlemsstaterna i arbetet med att nå målen om säkra pensionsystem. Samtidigt betonar man att det är varje EU-lands eget ansvar att bestämma utformningen av pensionsystemet. Det är viktigt att pensionsystemen inte brakar samman, för det påverkar även grannländer om vi får dåliga ekonomier och social misär inom Europeiska unionen. Därför är det ett allmänt intresse att skapa ett hållbart pensionssystem.

Den förväntade livslängden har ökat med fem år under de senaste 50 åren, och människor börjar arbeta allt senare i livet. En svensk pensionär är pensionär ungefär en tredjedel av sin livstid.

Fru talman! Det är naturligtvis viktigt att pensionsbördan inte flyttas framåt så att bördan betalas antingen av kommande arbetstagare eller av kommande pensionärer.

Många frågor har tagits upp här. Men mitt i mitt anförande vill jag passa på att yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande.

Huvudbudskapet från utskottet är att grönboken syftar till att skapa debatt och till att öka offentligheten kring EU-arbetet. Analysen är viktig, men samtidigt är det också viktigt att vi tydligt säger att utformandet av

*Grönbok med sikte på
tillräckliga, långsiktigt
bärkraftiga och trygga
pensionssystem i EU*

ett pensionssystem ligger på nationell nivå. Den svenska regeringens ståndpunkt är att pensionsfrågan lämpar sig för den öppna samordningsmetoden, som vi säger, men att vi har ett pensionssystem som beslutas på nationell nivå.

Mycket av debatten i dag från tidigare talares sida har handlat om förmodade och eventuella problem med det svenska pensionssystemet. Utifrån Kurt Kvarnströms inlägg lät det ungefär som att vi inte haft den största internationella krisen i 1900-talets historia, vilket de flesta känner till att vi har haft. Både det svenska pensionssystemet och den svenska ekonomin har klarat sig igenom denna kris genom att vi haft våra statsfinanser under kontroll.

Kurt Kvarnström och andra har rätt i att arbete och låg arbetslöshet på sikt är förutsättningar för bra pensioner. Trots krisen har Sverige fått ungefär hundra tusen nya jobb jämfört med högkonjunkturen 2006 då Socialdemokraterna regerade. Vi har faktiskt fixat en hel del jobb genom vår politik – detta alltså trots en internationell lågkonjunktur.

En fråga ställdes om balans när det gäller systemet. Enligt Pensionsmyndigheten och den senaste beräkningen går pensionerna upp igen omkring år 2012. Egentligen har ingenting inträffat som gör att vi generellt behöver ifrågasätta vårt pensionssystem. Däremot kan olika detaljer naturligtvis alltid justeras, vilket vi gör i pensionsgruppen där de partier som står bakom överenskommelsen deltar.

Rapporten från EU:s finansministrar om sämre pensionsutbetalningar i Sverige än i andra länder har nämnts. Men det är rätt intressant att de länder som, enligt den gjorda undersökningen, omkring år 2050 kommer att ha betydligt bättre pensionsutbetalningar är länder som Grekland, Italien och Irland som ju i dag har jättestora ekonomiska problem och som enligt alla analyser kommer att tvingas att drastiskt ändra sina pensionssystem på grund av att dessa inte varit ansvarsfullt upplagda och på grund av att de inte håller. Däremot får Sverige beröm för att ha ett system som kan förväntas hålla långsiktigt och som är sådant att vi slipper den typ av panikdebatter om snabba försämringar i pensionsförmånerna som nu diskuteras på många håll i Europa.

Fru talman! Avslutningsvis: Det går inte att trola fram höga pensioner. Det är väl en av de slutsatser vi kan dra av EU-kommissionens grönbok. Bästa sättet att få säkra pensioner är att det finns jobb och att många människor arbetar. Däremot är arbetslöshet och även en kraftigt minskad invandring hot mot pensionssystemet i Sverige och i andra EU-länder. En politik som skapar jobb är också en politik för bättre pensioner. Vi ska fortsätta med den politik som, trots en internationell lågkonjunktur, har gett Sverige över hundra tusen nya jobb.

(Applåder)

Anf. 9 KURT KVARNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Ulf Nilsson verkar väldigt nöjd med den politik som förs och det pensionssystem som finns. Han pratar sig varm för att det är väldigt bra för många.

Jag ser även en problematik, Ulf Nilsson. Vi har en mycket hög arbetslöshet, och dessa människor ser du tydligen inte. Det är de som i framtiden inte kommer att ha någon pension. Det är den långsiktiga bit du också måste se: de människor som faktiskt inte finns på arbetsmark-

naden. Dem tycker jag att du glömmer bort helt och hållet i dina lovord till den politik ni har fört.

Det är detta jag har lyft fram. Vad händer nu med de grupper som ni med er politik lämnar när det gäller pensioner på sikt? Det är det jag har lyft fram lite grann i denna debatt. Denna fråga tycker jag inte att du har svarat på över huvud taget. Vad ger den höjda pensionsålder ni föreslår för effekt på kort och lång sikt?

Jag upprepar min fråga: Är det inte dags att ni lämnar ett tydligt besked nu? Har ni ett mål att löner och pensioner ska beskattas lika, eller fortsätter ni med att det ska finnas en skillnad i beskattning mellan pensioner och löner? Det är två viktiga frågor. Jag stannar där.

Anf. 10 ULF NILSSON (FP) replik:

Fru talman! Kurt Kvarnström frågar om höjd pensionsålder. Vi kommer i Pensionsgruppen, där vi gemensamt diskuterar sådana här frågor, naturligtvis att ta upp möjligheterna att få människor att arbeta längre innan de går i pension.

Alliansen har dock inget förslag om att höja pensionsåldern i den meningen att man skulle få gå i pension först vid 62, 63 eller 64. Det vi lanserade som ett förslag i valet och som vi naturligtvis ska diskutera i vanlig ordning i Pensionsgruppen handlade i stället om att få rätten att arbeta ett eller ett par år längre. Det handlar om att öka anställningstryggheten för dem som vill arbeta längre och se på andra möjligheter att stimulera människor att arbeta längre. Det handlar inte om att höja pensionsåldern i den meningen att folk skulle bli tvungna att låta bli att pensionera sig vid 61 eller 62 om de behöver. Det är svaret på detta, och denna diskussion hoppas jag att Kurt Kvarnström precis som tidigare kommer att delta aktivt i när det gäller arbetet i Pensionsgruppen.

Arbetslösheten är en nyckelfråga, och där har vi helt olika tolkningar av historien. Det gjordes naturligtvis inte med flit, men jag menar att Socialdemokraterna misslyckades totalt med att skapa jobb när vi hade en högkonjunktur som var gynnsam för att skapa arbeten. Alliansregeringen har däremot satsat på jobb och på det sättet också fått över hundra tusen nya jobb trots lågkonjunkturen. Dessutom försöker vi nu genom satsningar på lärlingsutbildningar och bättre yrkesutbildningar i gymnasieskolan rätta till många av de brister som har skapat en stor ungdomsarbetslöshet i Sverige.

Arbetslösheten tar vi alltså på allvar, och vi hävdar också på fullt allvar att det är vi som har de bästa förslagen för att minska arbetslösheten. Det tycker jag även att de senaste fyra åren har visat.

Anf. 11 KURT KVARNSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Arbetslösheten är fortfarande betydligt högre än den har varit under överskådlig tid. Trots att Alliansen regerat i drygt fyra år är det Socialdemokraternas fel att det inte står rätt till i det här landet. Jag hoppas att Ulf Nilsson och hans kolleger på den här kanten någon gång tar ansvar också för sin egen politik. Det vore av vikt.

Det jag ser i denna situation och som Ulf Nilsson inte nämnde över huvud taget är ungdomarna. Det är de grupper som faktiskt inte finns på arbetsmarknaden. Det är dem jag är bekymrad över även när det gäller pensionerna på sikt. Det är en effekt som kommer på längre sikt, och den

Prot. 2010/11:16
17 november

*Grönbok med sikte på
tillräckliga, långsiktigt
bärkraftiga och trygga
pensionssystem i EU*

väljer Ulf Nilsson och andra att inte ens ha med i sin syn på hur vi behöver förändra och se på detta. I stället pratar man bara om hur länge vi ska jobba.

Det har ingen effekt. Om vi har en hög arbetslöshet och de äldre fortsätter att jobba tar det ännu längre tid för de unga att komma in på arbetsmarknaden. Det är effekten av den situation vi har i dag. Det är detta vi borde diskutera. Vi borde diskutera hur man löser dessa frågor för andra grupper, som inte kommer in i de system vi har. Det är nämligen det vi kommer att se på sikt och vara väldigt bekymrade över.

Jag fortsätter att upprepa min fråga om beskattningen. Jag har fortfarande inte fått något svar. Jag tycker att det är av vikt att människorna i landet får ett klart besked från Alliansen under denna period om deras syn på hur löner och pensioner ska beskattas.

Anf. 12 ULF NILSSON (FP) replik:

Fru talman! Det finns ett samband mellan rimliga skatter på arbete och att det blir nya jobb. För höga skatter på arbete minskar antalet jobb. I läget med hög arbetslöshet 2006 var det viktigt att starta med att sänka skatterna för dem som arbetar. Nu går vi vidare och sänker skatterna också för pensionärer, och det har vi som sagt gjort tre gånger.

Särskilda avdrag för människor som arbetar har vi alla, även Kurt Kvarnström och jag, haft under våra aktiva liv. Det handlar om olika typer av förvärvsavdrag och så vidare. Att ha en matematisk likhet mellan beskattningsskalorna ser jag inget egenvärde i. Kort sagt: Vi började med att sänka skatterna för dem som arbetar just för att skapa fler jobb, vilket har gett effekt. Det finns olika uppfattningar, men alla ekonomer är överens om att det har bidragit till fler jobb.

Nej, fru talman, jag menar inte att det är Socialdemokraternas fel att det finns ekonomiska problem i Europa; det är den internationella världskrisens fel. Jag menar dock att alliansregeringen har haft bättre medicin för att klara Sverige igenom krisen än den Socialdemokraterna har föreslagit.

När det gäller ungdomar nämnde jag satsningarna på bättre utbildning för ungdomar. Det är först nu, under alliansregeringen, som vi har fått bland annat det gamla förslaget från Folkpartiet om lärlingsutbildningar där företag och offentlig utbildning delar på ansvaret för utbildningen. Det är först under denna period vi har fått en riktig yrkeshögskola där man har en möjlighet till eftergymnasial, yrkesinriktad utbildning som man inte haft tidigare. Det är också först under denna period vi har fått en gymnasieskola som inser värdet i att människor satsar på en rejäl yrkesutbildning och inte säger att alla ska behöva vara högskolebehöriga för att räknas i samhället.

Anf. 13 GUNVOR GERICSON (MP) replik:

Fru talman! I valrörelsen gavs olika besked från olika partier i regeringen angående frågan om skatten, men Moderaternas linje har varit den dominerande.

Inte heller Folkpartiets Ulf Nilsson svarar i sitt anförande på frågan om pension och lön ska beskattas lika. I det förra replikskiftet kom något fram. Jag uppfattade att det tydliggjordes att det är viktigt med ett avdrag för dem som har jobb. Är det rätt uppfattat att Folkpartiet menar att det

ska vara en lägre skatt för dem som har löneinkomster medan de som har pensionsinkomster ska beskattas högre? Det är min första fråga.

Min andra fråga handlar om den ekonomiska politiken. Mycket av Ulf Nilssons anförande handlar om det kortsiktiga ekonomiska perspektivet, men samhället blir inte långsiktigt hållbart om pensionspengar används för att bita oss fast i oljeberoende. Anser Folkpartiet att pensionspengar ska investeras så att de också bidrar till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle?

Anf. 14 ULF NILSSON (FP) replik:

Fru talman! Den första frågan vill jag enkelt besvara med att jag inte anser att det ska vara hundra procentigt, matematiskt samma skattesats för alla människor.

Oavsett om det handlar om bättre miljö eller att vi vill ha fler jobb och så vidare är skattepolitiken bland annat ett medel att uppmuntra det vi vill se i samhället. Därför är det viktigt att inte ha för höga skatter på arbete, och därför är Bertil Ohlins gamla slogan från 50-talet om att man ska ha åtminstone hälften av en inkomst kvar viktig. Det är viktigt att inte straffbeskatta arbetet för hårt.

Sedan är det också viktigt att pensionärer i allra högsta grad kan leva bra på sina pensioner och att de inte urholkas genom för höga skatter. Därför har vi, med undantag av grundavdraget som Socialdemokraterna gjorde, genomfört de första riktiga skattesänkningarna för pensionärer på tolv år. Det fanns ju inga skattesänkningar för pensionärer föreslagna av De rödgröna före 2006, utan det här är de första skattesänkningarna på många år som pensionärer har fått glädje av.

Svaret är att man kan inte säga att det alltid ska vara samma skattesatser. I ett läge när det gäller att stimulera människor att arbeta mer kan det finnas argument för att sänka skatten mer på arbete än för andra grupper. Det måste man våga säga, menar jag.

När det gäller fonder och så vidare när det gäller pensionspengar ska satsningarna naturligtvis gå till sådant som är lagligt och som på övriga sätt stimulerar samhället. Men de som hanterar dessa fonder måste naturligtvis också göra det på ett sätt som ekonomiskt och affärsmässigt fungerar. Sedan får samhället på andra sätt uppmuntra alternativ bland annat inom energi- och miljöpolitik.

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Principen kring skatt handlar också om hur man vill använda ekonomiska styrmedel. Det är alldeles uppenbart att Folkpartiet och regeringen vill använda ekonomiska styrmedel för att styra individers beteende. Det har jag uppfattat från talarstolen under hela den förra mandatperioden.

Miljöpartiet anser inte att inkomstskatter med automatik ska vara höga, utan det handlar om principerna för hur man kan utnyttja skattesystemen. När det gäller pension och lön tycker vi att det ska beskattas lika. Där skiljer vi oss alldeles uppenbarligen åt mellan regeringen och Miljöpartiet.

Sedan är det inte sant att det inte har funnits diskussion om att ha skatter på annat sätt. Vi lanserade under den förröra mandatperioden grön skatteväxling som handlade om att sänka inkomstskatten men höja skatter på energi och annan miljöförstörande verksamhet.

Det är exempel på hur man kan lägga ekonomiska styrmedel så att vi använder våra resurser på ett bättre sätt ur miljösynpunkt. Det tycker vi är ett intressant sätt att använda ekonomiska styrmedel utifrån ett samhällsperspektiv i stället för att enbart lägga det på enskilda individer i de sociala förmånerna.

Jag tycker också att när vi diskuterar pension kan man inte bortse från att pensionspengarna handlar om väldigt mycket kapital som skulle kunna arbeta i samhället på ett sådant sätt att det stimulerar till en grön omställning. Det ger ett långsiktigt hållbart samhälle som verkligen håller. Det räcker inte med att det är kortsiktigt ekonomiskt hållbart. Det måste också vara socialt och ekologiskt hållbart för att det ska bli en långsiktig hållbarhet under mer än två tre mandatperioder.

Anf. 16 ULF NILSSON (FP) replik:

Fru talman! Visst är det mycket väsentligt att staten gynnar det man anser vara bra för en långsiktigt hållbar miljö. Det kan handla om skattelättnader, det kan handla om subventioner, det kan handla om subventioner till enskilda i form av miljöbilar och så vidare. Om man gör det lönsamt att till exempel satsa i forskning på alternativa energianvändningar blir det naturligt att även de som disponerar pensionsfonderna satsar sina pengar i den typen av verksamheter.

Det är på det sättet man ska gå åt dem som ansvarar för alla de pengar som skattebetalarna och de blivande pensionärerna har satt in. De måste ju ta ekonomiska hänsyn. De kan inte satsa utifrån några slags egna funderingar om vad som är rätt, utan det får samhället styra i stort. Det gör vi också. Vi har på olika sätt gjort det förmånligt att bland annat satsa i vindkraft och så vidare.

När det gäller beskattningen, som är lite grann en kärnfråga, är det självklart så att det inte är något särskilt egenvärde i att pensionärer har högre skatt än de som arbetar, men det är ett faktum som bland annat Lars-Arne Staxäng påpekade att det är de som arbetar som betalar pensionerna.

Därför är det viktigt att vi vidtar alla tänkbara åtgärder för att människor ska arbeta mer och längre. En av dessa åtgärder är att låta det löna sig mer att arbeta. Det tjänar också pensionärerna på eftersom det då blir mera tillgångar i pensionssystemet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 25 §.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU11
Godkännande av EU:s regler om övergångsåtgärder avseende Europaparlamentets sammansättning (prop. 2010/11:22).

*Godkännande av
EU:s regler om
övergångsåtgärder
avseende
Europaparlamentets
sammansättning*

Anf. 17 KARL SIGFRID (M):

Fru talman! I december 2009 trädde Lissabonfördraget i kraft, och det förändrade EU:s institutioner på en rad områden. Vissa av förändringarna skedde direkt och med automatik medan andra ännu inte har hunnit få effekt.

I den senare kategorin finns det ärende som vi behandlar nu om att utöka antalet ledamöter i Europaparlamentet. För Sveriges del innebär den här utökningen två nya platser.

Det är många som frågar sig: Om det nu redan står i Lissabonfördraget att vi ska utöka antalet parlamentariker och om Lissabonfördraget redan gäller, varför har då inte de två nya parlamentarikerna redan börjat sitt arbete i Bryssel? Varför måste de gå och vänta på att få inta sina platser?

Anledningen är att Lissabonfördragets normala regler om att välja ett större parlament som kommer att gälla framöver börjar tillämpas först i samband med nästa Europaparlamentsval. Om vi vill att fler parlamentariker ska få tjänstgöra redan nu krävs en särskild övergångsbestämmelse.

När Lissabonfördraget förhandlades var initiativtagarnas ambition att det skulle vara klart och träda i kraft före Europaparlamentsvalet 2009. Då hade vi kunnat välja 750 ledamöter, för det är så många som ska sitta där med det nya systemet. Men eftersom det inte fanns något nytt fördrag när valet ägde rum fick det ske enligt det gamla regelverket. Alltså valdes 736 ledamöter – 18 av dem från Sverige.

För att Sverige och andra länder som nu ska få fler platser i parlamentet ska slippa vänta till 2014 beslutar vi nu om en övergångsbestämmelse. Varje land kan själv inom vissa ramar bestämma på vilket sätt de här tillkommande Europaparlamentarikerna ska utses. Det kan ske genom ett kompletterande val eller genom att vi utgår från valresultatet 2009.

I Sverige väljer vi den senare modellen. Det innebär att de ytterligare två kandidater som hade blivit invalda i Europaparlamentet vid valet 2009 om vi då hade haft 20 mandat snart kommer att få träda in. Det handlar om en representant för Socialdemokraterna och en representant för Piratpartiet som genom det här beslutet får tjänstgöra fram till dess att vi väljer en ny svensk delegation 2014.

En förutsättning för att beslutet som vi fattar i dag ska få någon effekt är att även alla andra EU-länder fattar liknande beslut om övergångsregler, vilket vi får hoppas att de gör inom rimlig tid.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 25 §.)

12 § Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU9
Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag (prop. 2009/10:240).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

13 § Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU3
Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar (prop. 2009/10:223).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

14 § Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU4
Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken (prop. 2009/10:222 delvis).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

15 § Redovisning av fördelning av medel från allmänna arvsfonden under budgetåret 2009

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2010/11:SoU2
Redovisning av fördelning av medel från allmänna arvsfonden under budgetåret 2009 (skr. 2009/10:145).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

16 § Ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden

Prot. 2010/11:16
17 november

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU4
Ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden (prop. 2009/10:218).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

17 § Vertikala konkurrensbegränsande avtal

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU5
Vertikala konkurrensbegränsande avtal (prop. 2009/10:236).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

18 § Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU4
Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

19 § Informationsutbytesavtal med Bahamas

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU3
Informationsutbytesavtal med Bahamas (prop. 2010/11:5).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

20 § Informationsutbytesavtal med Monaco

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU4
Informationsutbytesavtal med Monaco (prop. 2010/11:6).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

21 § Informationsutbytesavtal med Saint Kitts och Nevis

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU5
Informationsutbytesavtal med Saint Kitts och Nevis (prop. 2010/11:7).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

22 § Informationsutbytesavtal med St Vincent och Grenadinerna

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU7
Informationsutbytesavtal med St Vincent och Grenadinerna (prop. 2010/11:9).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU8
Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Luxemburg
(prop. 2010/11:10).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

24 § Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Sydafrika

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU9
Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Sydafrika (prop. 2010/11:11).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 25 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

25 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU5 Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU
Kammaren biföll utskottets förslag.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU11 Godkännande av EU:s regler om övergångsåtgärder avseende Europaparlamentets sammansättning
Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU3 Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU4 Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken
Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2009
Kammaren biföll utskottets förslag.
Skrivelsen lades till handlingarna.

NU4 Ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden
Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Vertikala konkurrensbegränsande avtal
Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU4 Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja
Kammaren biföll utskottets förslag.
Skrivelsen lades till handlingarna.

SkU3 Informationsutbytesavtal med Bahamas
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU4 Informationsutbytesavtal med Monaco
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU5 Informationsutbytesavtal med Saint Kitts och Nevis
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU7 Informationsutbytesavtal med St Vincent och Grenadinerna
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU8 Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Luxemburg
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Sydafrika
Kammaren biföll utskottets förslag.

26 § Anmälan om interpellation

Prot. 2010/11:16
17 november

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 16 november

2010/11:65 Våld och övergrepp i Irak

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

27 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 november

2010/11:72 Vägar i Jämtlands län

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:73 Tågtrafiken mellan Stockholm och Åre

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:74 Vinter-OS i Sverige

av *Gunnar Sandberg* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:75 Fastighetsskatt för vindkraftverk

av *Gunnar Sandberg* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:76 Skärpning av EU-förordning

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

28 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 november

2010/11:42 Konsekvenser av apoteksmonopolets avreglering

av *Krister Örnfjäder* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:46 Tvångsvård av unga med funktionsnedsättning

av *Eva Olofsson* (V)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:47 Hornträsket

av *Jonas Sjöstedt* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:48 Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

av *Hans Hoff* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:52 Kontroll av postväxlar

av *Hans Olsson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:54 Boendeinformation till nyanlända invandrare

av *Shadiye Heydari* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:58 Bevarande av svensk livsmedelslagstiftning för tillverkning av svenskt snus

av *Johan Löfstrand* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:60 Jämställdhet med hjälp av sänkta arbetsgivaravgifter

av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2010/11:61 Privata jobbcoacher och kontrollfunktionen i arbetslöshetsförsäkringen

av *Josefin Brink* (V)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:65 Odling av lök i Sverige

av *Suzanne Svensson* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:66 Växtskyddsmedlen Stomp och Totril

av *Suzanne Svensson* (S)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:67 Skärpta regler för kemikalier i vardagsprodukter

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:71 Den framtida odlingen av lök och bönor i vårt land

av *Anders Åkesson* (C)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

29 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.

Prot. 2010/11:16
17 november

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl.
10.01 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott och EU-nämnden	1
4 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och EU-nämnden	2
5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott.....	3
6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	3
7 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	4
8 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	4
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	4
10 § Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktig bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU	4
Socialförsäkringsutskottets utlåtande 2010/11:SfU5	4
Anf. 1 KURT KVARNSTRÖM (S).....	4
Anf. 2 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	6
Anf. 3 KURT KVARNSTRÖM (S) replik.....	7
Anf. 4 LARS-ARNE STAXÄNG (M) replik.....	8
Anf. 5 KURT KVARNSTRÖM (S) replik.....	8
Anf. 6 LARS-ARNE STAXÄNG (M) replik.....	9
Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (MP)	9
Anf. 8 ULF NILSSON (FP)	11
Anf. 9 KURT KVARNSTRÖM (S) replik.....	12
Anf. 10 ULF NILSSON (FP) replik.....	13
Anf. 11 KURT KVARNSTRÖM (S) replik.....	13
Anf. 12 ULF NILSSON (FP) replik.....	14
Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	14
Anf. 14 ULF NILSSON (FP) replik.....	15
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	15
Anf. 16 ULF NILSSON (FP) replik.....	16
(Beslut fattades under 25 §.)	16
11 § Godkännande av EU:s regler om övergångsåtgärder avseende Europaparlamentets sammansättning	17
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU11	17
Anf. 17 KARL SIGFRID (M).....	17
(Beslut fattades under 25 §.)	17
12 § Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag.....	18
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU9	18
(Beslut fattades under 25 §.)	18
13 § Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar	18
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU3	18
(Beslut fattades under 25 §.)	18

14 § Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken	18
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU4	18
(Beslut fattades under 25 §.).....	18
15 § Redovisning av fördelning av medel från allmänna arvsfonden under budgetåret 2009	18
Socialutskottets betänkande 2010/11:SoU2	18
(Beslut fattades under 25 §.).....	18
16 § Ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden.....	19
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU4	19
(Beslut fattades under 25 §.).....	19
17 § Vertikala konkurrensbegränsande avtal	19
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU5	19
(Beslut fattades under 25 §.).....	19
18 § Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja	19
Kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU4	19
(Beslut fattades under 25 §.).....	19
19 § Informationsutbytesavtal med Bahamas	19
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU3	19
(Beslut fattades under 25 §.).....	19
20 § Informationsutbytesavtal med Monaco	20
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU4	20
(Beslut fattades under 25 §.).....	20
21 § Informationsutbytesavtal med Saint Kitts och Nevis	20
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU5	20
(Beslut fattades under 25 §.).....	20
22 § Informationsutbytesavtal med St Vincent och Grenadinerna	20
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU7	20
(Beslut fattades under 25 §.).....	20
23 § Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Luxemburg	21
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU8	21
(Beslut fattades under 25 §.).....	21
24 § Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Sydafrika	21
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU9	21
(Beslut fattades under 25 §.).....	21
Ajournering	21
Återupptagna förhandlingar	21
25 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	21
SfU5 Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU	21
KU11 Godkännande av EU:s regler om övergångsåtgärder avseende Europaparlamentets sammansättning.....	21

FiU9 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag	22
StU3 Ändringar till följd av nya EU-bestämmelser om social trygghet och vissa andra följdändringar	22
StU4 Följdändringar med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken.....	22
SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2009	22
NU4 Ny lag om uppgiftsskyldighet i fråga om marknads- och konkurrensförhållanden.....	22
NU5 Vertikala konkurrensbegränsande avtal.....	22
KrU4 Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja	22
SkU3 Informationsutbytesavtal med Bahamas	22
SkU4 Informationsutbytesavtal med Monaco	22
SkU5 Informationsutbytesavtal med Saint Kitts och Nevis	22
SkU7 Informationsutbytesavtal med St Vincent och Grenadinerna	22
SkU8 Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Luxemburg	22
SkU9 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Sydafrika	22
26 § Anmälan om interpellation	23
27 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	23
28 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	23
29 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.	25

